Indi?enaj vo?oj: alia koncepto de evoluo.

Okaze de la Internacia Tago de Indi?enaj Popoloj, la 9-an de a?gusto, kiu estis proklamita de Unui?intaj Nacioj en decembro 1994 kaj unuafoje prifestita en 1985, pasintjare la ?enerala sekretario de UN Ban Ki-moon sendis mesa?on al la mondo en kiu li reliefigis ke, ekde la adopto anta? kvin jaroj de la Deklaracio de Unui?intaj Nacioj pri la Rajtoj de Indi?enaj Popoloj, unuopaj indi?enoj kaj indi?enaj grupoj utiligas tradiciajn kaj novajn amaskomunikilojn por paroli pri si kaj a?digi sian vo?on, sed en vero oni devas diri ke tio ankora? ne sufi?as.
La ka?zo de indi?enaj vo?oj kaj popoloj estas anka? implice ka?zo kiu devas interesi geesperantistoj pro la fakto ke ni iel estas portantoj de lingva konscio, defendantoj de lingva egalrajto kaj pro tio indas ke ni ?iuj lernu kaj klari?u pri la temo.
Por la kubanoj, tiu ?ajne povus esti ne grava temo, tamen, pro la fakto ke niaj praavoj kaj indi?enoj estis tiel draste forpelitaj a? mortigitaj pro diversaj kialoj kaj manieroj, samkiel en nia granda patrolando, la amerikaj teroj, estas oportune iel rigardi nian indi?enan pasintecon.

En la kazo de Kubo ni devas diri ke en la jaro 1492, konata kiel jaro en kiu atingis la okcidentan mondon la hispanaj konkerintoj, nia insulo estis lo?ata jam de anta? 4000 jaroj proksimume, la tiamaj parlo?antoj havis ha?ton kupre-koloran kaj dikaj haroj, senbuklaj kaj tre nigraj; ili estis la insulaj indi?enoj kies lingvo estis alia kaj same iliaj moroj; ili estis la plej malnovaj lo?antoj de Kubo; depost multaj esploroj ?io indikas ke ili devenis el la norda marbordo de Sudameriko.

La tiama indi?ena komunumo estis grupigita en du bran?oj, la kolektanto-fi?kaptanto-?asantoj kaj la alia bran?o estis dedi?ita al agrikulturo kaj prilaboro de la ceramiko.

La indi?enoj de la dua branco, agrikulturisto-ceramikistoj, estis klasigitaj de la arkeologoj en aliaj du bran?oj: la tainoj kaj subtainoj; ?i-lastaj estis la unuaj kiuj alvenis al Kubo.

La agrikulturo estis unu el la grandaj atingoj de tiuj aborigenoj el kiu fontis aliaj gravaj agadoj kiel la nutra?oj, sed pro ilia malalta evolunivelo, ili ne sukcesis atingi grandajn rikolojn. Ili anka? okupi?is pri ?asado kaj fi?kaptado per diversaj iloj kreitaj de ili mem surbaze de naturaj elementoj kiel ?tonoj, konkoj, ostoj, vegetalaj teksa?oj kaj aliaj kies spuro estis trovitaj dum la lastaj jaroj en lokoj arkeologie kernaj por la kuba arkipelago.
Tamen, el la kubaj aborigenoj ne tro multe estis trovita; estas sciate ke kun la alveno de la hispanaj konkerintoj al la insulo, la indi?enoj formortis en relative mallonga tempoperiodo pro amasmortigoj fare de la hispanoj, pro tro peza laboro, malsanoj, kaj aliaj perforta?oj.
Nuntempe tra la tuta mondo levi?as fortoj, grupoj, vo?oj kaj solidareco al la ka?zo de indi?enaj popoloj kies ekzisto estis kvaza? forgesita dum kelkaj jarcentoj.
Indi?enaj vo?oj rakontas pri luktado de jarcentoj kontra? maljusteco kaj diskriminacio, kaj postulas la rimedojn kaj rajtojn, kiuj permesos al ili konservi siajn kulturojn, lingvojn, kredoformojn kaj tradiciojn. Ili proponas alian koncepton de evoluo ol la modeloj kiuj ekskludas la spertojn de indi?enoj. Ili alvokas pri reciproka respekto kaj kultura interkompreni?o, kiuj estas nemalhaveblaj por la kreado de socio sen anta?ju?oj kaj malri?eco, tekstas la mesa?o de la ?enerala sekretario de UN pasintjara.
Temas pri mesa?o ?iam valida kaj ni anka? pledas por ke ?iam ili havu inter ni alian rimedon por esprimi sin kaj prezenti sian kulturon, siakn lingvojn kaj tradiciojn, kiuj anka? estas parto de la homara trezoro.

---

https://www.radiohc.cu/eo/especiales/comentarios/31210-indigenaj-vocoj-alia-koncepto-de-evoluo

Radio Habana Cuba